

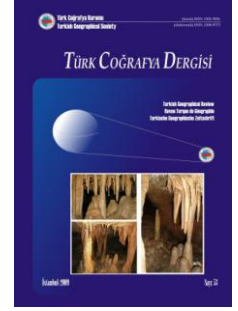
Türk Coğrafya Dergisi

<http://www.tck.org.tr>

Sayı 53: 93-98, İstanbul

Basılı ISSN 1302-5856

Elektronik ISSN 1308-9773

GÜNEY AMERİKA'DA BİR HAYALİ YAŞAMAK

(15 Temmuz 2009 – 15 Ağustos 2009)

Kadir DOĞAN

Geliş/Received : 15.11.2009

Bahçelievler Özel Elit Gençler Koleji
Coğrafya Öğretmeni

Türk Coğrafya Kurumu'nun organize ettiği "Güney Amerika 2009 Overland"nın programı belli olur olmaz sarıvermişti beni Güney Amerika'ya gidecek olmanın heyecanı. Memleketten binlerce kilometre uzak bir kıtada hiç bilmediğim coğrafyaları görüp, farklı kültürlerle tanışacak olma düşüncesi tarifi güç bir heyecan veriyordu. En önemlisi de yıllar önce kurduğum bir hayalin bir aşamasını bu arazi çalışmasıyla gerçek kılacaktım.

Yedi kişilik ekibimizle **Pasifik Okyanusu** kıyısında bulunan **Lima**'ya beklemelemlerle birlikte yaklaşık yirmi dört saat süren bir uçuş sonrası ulaştık. Gri şehir olarak adlandırılan Lima'nın bu adı hak ettiğini iner inmez anlıyordu insan. Hava kapalıydı, bu yıl içerisinde doğru dürüst yağış almayan şehirde. İspanyol mimarisinden izler taşıyan başkent Lima, **Peru**'nun en kurak bölgesinde bulunuyor. Hükümet Konağının da bulunduğu **Plaza de Armas**'ta gezerken kendimizi bir an bir Avrupa kentine gelmişiz gibi hissetsek de merkezden uzaklaştıkça karşımıza çıkan virane yapılar, seyyar satıcılar, eski otobüsler Güney Amerika'da olduğumuzu bize tekrar hatırlatıyordu.

Karnımızı doyumak için girdiğimiz restoranda porsiyonların büyüklüğü karşısında şaşırıp kaldık. Özellikle bir çorba ile açılış yapıp akabinde okyanus kenarında balık yerim diyenler ne denli büyük bir hata yaptıklarını çorbaları gelince anladılar. Zira çorba kâseleri o kadar büyüktü ve çeşidine göre içlerinde kocaman et ve ekmeğin parçaları bulunduyordu ki yedi kişi iki kâse çorba söyleyip çala kaşık saldırsak olurdu. Hatta çorbanın birisinin üzerinde tavada pişirilmiş yumurta bile vardı. Anlayacağınız balıklar bir sonraki öğüne kalıyordu ama zararı yoktu bunun, yaşadıkça öğrenecek ve tadını çıkartacaktık Güney Amerika'nın.

Bindiğimiz dolmuş tarzı minibüsün döküntü hali adeta ülke gerçekliğini ortaya koyuyordu. Yolda giderken "Minibüs dağılmadan gideceğimiz yere varabilir miyiz?", diye

kendi kendimize sormadan edemiyorduk. Bizim gibi minibüste yolcu olan Perulu yaşlıca bir hanım, yabancı olduğumuzu anlayınca durakta minibüse satış yapmak için binen bir kızdan çikolata satın alarak her birimize ikram etti, güler yüzü ve misafirperverliğiyle. Yemek yediğimiz yerde ise işletme sahibi karıkoca aynı samimi tavırlarla bize üzerine tatlı sos dökülmüş tava ekmeği ikram ettiler. Hamurun tavada yağla kucaklaşarak yoğunlaşmış katılaşmasıyla oluşmuş ekmeğin annelerimizin yaptığı tava böreğine ya da hamur kızartmasına benziyordu. Peru'daki farkı üzerine dökülmüş tatlı sostu. "Annelerimiz de yapıyor bunu", diyerek bize ikram edilen tatlıları yerken, bizim insanımızın sıcaklığını gördüğümüz bu insanlarla muhabbete dalıyorduk.

Kuzeyden güneye doğru uzanan ve Peru'da kıyı bölgesi olarak tanımlanan alan hem bölgedeki yüksek basınçlı hem de Peru kıyılarında etkili olan Humbolt Soğuksu Akıntısı'nın etkisiyle Dünya'nın en kurak yerlerinden birisi olarak karşımıza çıkıyordu. Lima şehir merkezinde tam olarak göremediğimiz bu kuraklığın etkisini Peru'nun Pasifik kıyılarında yol alırken daha iyi görebiliyorduk. Sağ tarafımızda bulunan okyanusa inat sol tarafımızda zaman zaman bitki örtüsünden tamamen yoksun bir hal alan çorak bir arazi uzanıyordu.

Dünyadaki benzeri kurak alanların aksine Peru'nun bu yağıştan yoksun kurak bölümünde yaşayan insan sayısı bir hayli fazla. Nüfusu 8 milyonu bulan başkent Lima'nın

yanısıra **Chincha Alta**, **Pisco** ve **İca** gibi önemli yerleşmeler bu kurak kıyı bölgesinde sırasıyla karşımıza çıkıyordu.

Yol boyunca okyanus kıyısındaki fakir Peru köylerini geride bırakırken okyanus manzaralı bir evde oturma hayatını kuran insanları düşünmeden edemedim. Buralardaki virane evlerde oturan insanlar ne kadar şanslı olduklarını biliyorlar mıydı acaba? Hayat mücadelesinin Dünya'nın her yerinde olduğu gibi bu coğrafyada da bazı insanlar için zor olduğu belliydi, okyanus manzaralı bir evleri olsa bile. Otobüsümüz bir benzinliğe girdiğinde oraya gelen otobüslerdeki yolculara, yiyecek ve içecek satmaya çalışan Peru köylüleri bizleri karşıladı. Özellikle satıcıların ellerindeki filelerde satmaya çalıştıkları mandalinalar beni çok şaşırttı. Böylesi kurak bir coğrafyada bu mandalinaları nereden bulmuşlardı da satıyorlardı.

Yol boyunca ilerlerken uçsuz bucaksızmış gibi görülen bu kurak alana inat yer yer karşımıza çıkan yeşillikler mandalinaların nereden geldiğini anlamamı sağladı. **Andlardan** kopup gelen nehirlerin taşıdığı sular, Andlarla Pasifik arasına sıkışmış yıl boyunca hemen hemen hiç yağış almayan bu kurak coğrafyanın bazı kesimlerinde yeşil bir cennet oluşturmuştu. Bu yeşilliklerin olduğu yerlerde yol kenarlarında zeytin satan insanlar bile vardı. Akdeniz ikliminin özelliklerine sahip bu yeşil alanlar uzaklardaki bu kurak coğrafyaya tıpkı çöllerdeki vahalar gibi hayat veriyordu.

Nazca'ya ulaştığımızda 1926 yılında keşfedilen ve tam olarak ne zaman ve kimler tarafından yapıldığı hala bilinmeyen; ancak İnka uygarlığından eski olduğu kesin olan Nazca çizgilerini görecektik. Çölün ortasındaki bu küçük kasaba bu çizgiler sayesinde hayat bulmuş ve çok farklı bir turizm şeklinin gelişmesine yol açmıştı. Gelen turist sayısı fazla olduğu için adınızı kaydettirip sıraya giriyor ve uçuş sıranızın gelmesini bekliyorsunuz bu amaçla kurulmuş küçük havaalanında. Sıramız geldiğinde bindiğiniz küçük uçaklarla yarım saat uçarak yapılaş şekilleri tam anlamıyla bir muamma olan Nazca çizgilerini sırasıyla görmeye başladık. Bölgenin kurak iklimi sayesinde bozulmadan bugüne kadar gelen bu çizgilerin yüksekten bakılmaksızın muntazam bir biçimde çizilmiş olmalarıyla ilgili kafalarda oluşan soru işaretlerini o gün daha iyi anlamıştık.

Nazca'dan ayrılıp **Arequipa**'ya doğru giderken bazı bölümleri taşınmakta olan çöl kumullarının etkisiyle yer yer kapanmış olan yolda otobüs şoförü hızını azaltmak zorunda kalıyordu. Yıllar önce üniversitede hocamızın çöllerde asfalt yol yapmanın çok da mantıklı olmadığıyla ilgili sözleri geldi aklıma ve derslerimde kullanabilirim diye fotoğraf çekmekten alıkoyamadım kendimi.

Pasifik'i geride bırakıp Peru'nun iç kesimlerine yöneldikten sonra Arequipa şehri, etrafındaki yükseltileri 6000 m civarında olan Misti, Pichupichu ve Chachani volkanlarıyla çıkıverdi karşımıza. Bu üç volkanın heybetli duruşları görülmeye değerdi doğrusu. Nihayet Arequipa'da Peru'ya has hayvanlardan olan lama ve alpakaları gördük. Lamaların fotoğrafını çekmeye çalışırken görevli uyardıktan edemiyordu, fazla yaklaşmayın tükürürler, diye. Peru'nun en büyük ikinci şehrinde şehrin etrafındaki coğrafi güzelliklerin

yanısıra şehrin tarihi ve kültürel dokusunu da doya doya yaşıyorduk.

Peru'nun iç kesimlerine doğru girdikçe artan yükseltiyle birlikte değişen iklim kendisini hissettirmeye başlıyordu. Peru'da İnka krallığının başkenti olarak kabul edilen 3416 m yükseklikteki **Cusco** şehri, İnka mimarisinin izlerini taşıyan en önemli yerleşim yeri olmasının yanı sıra Machu Picchu'ya giden yolun da buradan geçiyor olması nedeniyle ayrı bir öneme sahip. İnsanların gerek görünüşlerinde gerekse kıyafetlerindeki değişim bile buraya neden İnka'ların başkenti dediklerini gözler önüne seriyordu.

Machu Picchu'ya gitmek ayrı bir dertti. 2007 yılında dünyanın yeni yedi harikasından birisi olarak seçilen **Machu Picchu**, İnkalar ve Peru denilince akla ilk gelen yerlerden birisi. Günde yaklaşık 2000 kişinin ziyaret ettiği Machu Picchu'ya yoğunluk nedeniyle tren bileti bulmak zordu ve trenden başka tek gidiş şansı yürümekti ki bu günler demekti.

Rehberimiz Cem bağlantılarının da yardımıyla bilet bulmuştu ama bu herşeyi çözmüyordu. Trene sabah 05.30'da Cusco'ya iki saat uzaklıktaki **Ollantaytambo**'dan binecektik. Bunun için yerel bir rehber bizi saat 03.00'te gelip otelden alacak ve Ollantaytambo'ya götürecekti.

O sabah o iki buçuk saat içerisinde yaşadıklarımız tam bir heyecan tufanıydı. Önce bizi Urubamba Vadisine indirecek dağ yolunda greve giden bir grup köylü çıkmıştı karşımıza. Köylüler yolu kapatmışlardı ve araçların geçişine müsaade etmiyorlardı. Öfkeli köylülere derdimizi anlatmanın yolunu bir türlü bulamadığımız için mecburen geri dönmek zorunda kaldık. Oradan ayrılırken minibüsün arkasına gelen taş esasında ne kadar ucuz kurtulduğumuzun göstergesi gibiydi. Zira köylüler oldukça öfkeliydiler ve dağ başında öfkeli bir topluluğun neler yapabileceğini tam olarak bilemezsiniz.

Yerel rehber bizi tali bir yoldan Urubamba Vadisine indirildiğinde biraz rahatladık. Zamana karşı olan yarışımızda gene tam bir adım öne geçmiştik ki gelen sesle birlikte şoför minibüsü durdurdu. Aşağı indiğimizde umutlarımız tekrar sönme noktasına geldi. Lastik patlamış ve jant kırılmıştı. Sabahın zifiri karanlığında geçen tek tük araçlardan birkaç tanesi yavaşladıysa da durmadan devam etti. Sabahın o saatinde hem fazla araç geçmiyordu hem de geçen her araca biz sığmazdık. Artık trene yetişmek noktasında tüm umutlarımı yitirmiştim ki, gelen boş bir minibüs bizi götürmeyi kabul etti. Şans bir kez daha yüzümüze gülmüştü.

Sonunda bu mücadeleden galip çıkan biz olmuş ve trene binmeyi başarmıştık. Kutsal Vadi boyunca ilerlerken yemyeşil doğanın içerisinde akmakta olan Urubamba Nehri bize eşlik ediyor ve doyumsuz manzaralar sunuyordu. İnkalar için bu vadinin ne denli önemli olduğu ve neden kutsal kabul edildiği apaçık belliydi. İnkalar sadece vadi tabanını kullanmakla kalmamış yamaçlara yaptıkları taraçalarda da eğimin etkisini ortadan kaldırarak toprağa hayat vermişlerdi, yaklaşık 3000 çeşidiyle patatesin anavatanı olan bu coğrafyada.

Bizi **Aguas Calientes**'e kadar götüren trenden indikten sonra buradan otobüslerle Machu Picchu'ya çıktık. Günü Machu Picchu'nun güzelliği ve tarihiyle başbaşa olmanın hazzını yaşayarak geçirdik. Yapılar İnkaların mimarideki gelişmişliğini gösterirken daha önce Kutsal Vadi'de gördüğümüz taraçaları daha yakından inceleyip İnkaların mimarideki bu becerilerini tarımı geliştirmek için ne şekilde kullandıklarını görebiliyorduk. Bir zamanlar İnkaların yaşadığı bu kentte olup o havayı solumak, o taşlara dokunarak o dönemi hissetmeye çalışmak insana ayrı bir heyecan veriyordu. Yerel rehberimiz Machu Picchu ve İnka kültürü hakkında bilgi verirken kendimizi tarihin derinliklerinde kaybolmuş olarak buluvermiştik.

Machu Picchu ve Cusco'yu geride bırakıp yükseltinin 4000 m'yi aştığı **And Dağları** arasındaki platolarda ilerlerken yol boyunca karşımıza çıkan köyler, etrafta otlayan hayvanlar ve bu köylerin etrafındaki tarlalarda ilkel yöntemlerle tarım yapan insanlar Dünya'nın farklı yerlerinde de olsa bazı insanların kaderlerinin aynı olduğunu gösteriyordu. Gördüklerimi Anadolu'yla kıyasladığımda görülen tek fark bizim köylerimizde boy gösteren camilerin yerini orada kiliselerin almış olmasıydı.

Öğleden sonra 3810 m yükseklikte bulunan **Titikaka Gölü**'ne ulaştık. Gölün Peru tarafında sazlardan kendi yaptıkları yüzen adalar üzerinde yaşayan Uros yerlilerini görmeye gidecektik. Göl kıyısındaki **Puno** şehirden bindiğimiz tekneyle yüzen adalara doğru yola çıktık.

Kısa bir yolculuktan sonra yüzen adalara ulaştık. Bizi getiren tekne birbirlerinden farklı çok sayıda adanın bulunduğu yerde adalardan birisine yanaştı. Üzerine çıktığımız adadaki yerlilerden birisi bizlere adaları nasıl yaptıklarını anlattıktan sonra, bizi gene adaları ve evleri gibi sazlardan yapılmış bir kayıkla göl üzerinde kısa süreli bir gezintiye çıkarttı. Uroslar bu adalarda her ne kadar doğal yaşamlarını sürdürüyor olsalar da bu yaşam sürecinde yapılanlar onların geçim kaynaklarından birisini de oluşturuyor aynı zamanda. Bize bilgi veren yerli, geçinebilmeleri için kendi yaptıkları süs eşyalarını satmaları gerektiğini söylüyordu. Bizimle birlikte kayığa binen yerli çocuklar kırmızı yanaklarının daha da arttırdığı sevimlilikleriyle Dünya'nın her yerindeki çocuklar gibi çocukluklarını yaşıyorlardı. Dünya'nın öbür ucunda Dünya'nın teknelerle gezilebilen en yüksek gölü olan **Titikaka Gölü**'nde yerlilerin kayığıyla dolaşıp bu ilginç yaşam şekline tanıklık ediyor olmak gerçekten çok güzel bir duyguydu.

Adadan ayrılmayı beklerken kendi aramızda muhabbet ettiğimiz bir anda yanımıza gelen turist bir bayan merak içerisinde bize hangi dili konuştuğumuzu sordu ve Türk olduğumuzu öğrenince de müthiş bir sevinç ifadesiyle sanki kendi hemşerilerini görmüşçesine "Ben de Yunanlıyım", dedi heyecanla. Haksız da sayılmazdı esasında ne de olsa bu uzak topraklarda hemşehri sayılırdık aynı coğrafyanın insanları olarak o Yunanlı turistle.

Peru'dan **Bolivya**'ya geçince ne coğrafya ne de insanlar fazla değişmemişti. Bolivya'daki ilk durağımız olan Titikaka

Gölü kıyısındaki **Copacabana** kasabasında geceyi geçirdikten sonra **İsla del Sol** adasını görmek için sabah göle açıldık. Adadaki tepenin yamacına kurulmuş köy tüm doğallıyla zirveleri karlı And Dağlarını seyrediyordu. Geçim kaynakları tarım ve balıkçılık olan Bolivyalı köylüler yerel kıyafetleriyle gündelik yaşamlarını devam ettiriyorlarken Dünya'nın çok farklı köşelerinden gelmiş olan turistler bu doğal yaşamı görmeye çalışıyorlardı.

Copacabana'dan ayrılıp **La Paz**'a doğru yol alırken ilk günler ister istemez yaşadığımız o turistik gezi havası yerini zaman geçtikçe bir yol macerasına bırakıyordu. Altiplano Platosu üzerinde La Paz'a doğru yol alırken zirveleri karla kaplı dağlar bize yarenlik ediyordu. La Paz'ın merkezine yaklaşıp trafik yoğunluğunun içine girince çok şikâyetçi olduğumuz İstanbul trafiğinin esasında ne kadar düzenli olduğunu anladık. La Paz'da hiçbir trafik kuralı yok gibi. Çok büyük kavşaklar dışında araçlar hiçbir kırmızı ışıktan durmuyor. Kim kimi ne zaman sollayacak o hiç belli olmuyor. Aman kaza yaptık, aman yapacağız derken çok şükür kazasız belasız kalacağımız otele ulaştık.

Bir vadinin içerisine kurulmuş olan La Paz'ın merkezinde Lima'nın merkezindeki gibi düzenli bir şehirleşme yoktu. La Paz içinde bulunduğu vadi yapısı düzenli bir yapılaşmaya olanak vermemişti. Vadi tabanına kurulmuş olan ana caddeye kavuşan cadde ve sokaklar eğimli yamaçlardan aşağıya doğru iniyorlardı.

La Paz'da Valle de la Luna (Ay Vadisi)'de elindeki flütüyle sanatını icra eden Aymara yerlisi etraftaki doğayla bütünleşen müziğiyle bizleri bir an için başka bir dünyaya götürüyordu. Ay Vadisi'nde taşların arasında yürürken fondaki yerli müziği kendimizi daha farklı hissetmemize neden olmuştu.

La Paz şehir merkezindeki karmaşa ise adeta şehrin trafiğiyle bütünleşmiş gibiydi. Yerel kıyafetleriyle yol kenarlarında satış yapmaya çalışan insanlarla yüzlerini kar maskeleriyle kapatıp kimseye göstermeyen ayakkabı boyacısı çocuklar La Paz şehir merkezindeki curcunaya ayrı bir renk katıyorlardı. La Paz'daki ikinci gecemizde yükselere yağın kar havanın bir hayli soğumasına neden oldu.

Ertesi gün La Paz'ın kurulmuş olduğu vadinin yamaçlarının üst kısımları beyaz bir örtü altındaydı ve bu şehre ayrı bir güzellik katmıştı. Şehir merkezine 70 km uzaklıktaki **Tiwanaku**'ya giderken yükseklerdeki karın soğuşunu hissedebiliyorduk. İnka öncesi dönemden kalan antik kalıntıların geçmişi M.Ö. 1500'lere kadar uzanıyor. Aymara dilinde merkezdeki taş anlamına gelen Tiwanaku'daki monolit heykeller gerçekten görülmeye değerdi.

Tiwanaku'dan sonra La Paz'da otantik eşyalar satan dükânların olduğu yerleri gezerken hediyelik hatıra eşyalar almamak olmazdı. Bu dar sokaklarda dolaşırken bölge kültürünün izlerine rahatça görebiliyorduk. Günün sonunda **Uyuni**'ye doğru yola çıkacaktık ve zorlu bir yolculuk bizi bekliyordu. Rehberimiz Cem yolculuğun konforsuz olacağına ve Uyuni'de gecelerin soğuk olduğunu söylüyordu ama

bunun çokta fazla bir önemi yoktu. Hepimiz Güney Amerika'da olmaktan dolayı çok mutluyduk.

La Paz'dan Uyuni'ye gitmek için bindiğimiz otobüsle gece boyunca yol aldık. Yaklaşık on saat süren otobüs yolculuğunun son üç saatinde yaşadığım titreşim ve sarsıntıyı hayatımın bundan sonraki döneminde yaşar mıyım bilemiyorum? Karanlıkta yolu göremiyordum, ama sarsıntıdan herhangi bir yolun olmadığını anlamak mümkündü. Sabaha karşı ön koltukta oturan Fransız kadının eliyle camdaki buzları kazımaya çalıştığını görünce şaşırdım. Benim bildiğim gece havadaki nem sıcaklığın aşırı derecede düşmesine bağlı olarak yoğunlaşarak donar ve camın dış yüzeyinde kırağı ya da kırç oluşur, içeride değil. Ama hayır burada durum farklıydı içerideki havanın soğuk camla temas etmesi sonucu bu yoğunlaşma olayı camın dışında değil iç tarafında meydana gelmişti. Doğrusu dışarıdaki sıcaklığı düşünmek bile istemiyordum. Neyse ki, sabah gün ışırgan giriyorduk **Uyuni**'ye de yükselmeye başlayan güneş soğuk etkisini kırıyordu.

Uyuni kasabası kovboy filmlerinde görmeye alışık olduğumuz kasabalara benziyordu. Otele yerleşip kasabada kahvaltı ettikten sonra tuttuğumuz jiple **Uyuni Tuz Çölü**'nü görmek için yola koyulduk. İlk durağımız Uyuni kasabasının hemen dışındaki tren mezarlığıydı. Tren mezarlığındaki atmosfer bir kovboy filminin dekorundan farksızdı. Sanki her an hurdaya çıkmış tren vagonlarının arasından üzerlerine panço giymiş kovboylar karşınıza çıkıverecekti. Tren mezarlığında etrafa bakıp fotoğraf çektikten sonra oradan ayrılarak beyaz boşluğa doğru yol almaya başladık. Bir süre sonra tuzdan yapılmış bir köye geldik. İçerisinde tuzdan heykellerin ve eşyaların sergilendiği tuzdan yapılmış bir müze, tuzdan yapılmış evler ve tuzdan yapılmış eşyaları satmaya çalışan köylüler tuzdan oluşmuş bir yaşamın parçalarını oluşturuyorlardı, tuzun hayat verdiği bu ilginç köyde. Uyuni Tuz Çölü'nün içlerine doğru ilerledikçe bembeyaz bir boşluğun içerisinde kaybolmuştuk. Bu büyüleyici dünyada görebildiğimiz tek farklı renk mavi gökyüzü ve mavinin farklı tonlarına bürünerek havada asılıymış gibi duran dağların rengiydi. Kendimizi başka bir gezegene gelmişiz gibi hissettiğimiz bu coğrafyada beyaz renkten dolayı ortaya çıkan ışık oyunlarından faydalanarak bol bol fotoğraf çekip bu doğal güzelliğin tadını çıkartıyorduk. Dünya'nın en büyük tuz çölü olan Uyuni'de geçirdiğimiz gün bizleri gerçekten büyülemişti.

Kiraladığımız jiple Uyuni'den Bolivya'da geceleyeceğimiz son yer olan **Tupiza**'ya doğru giderken karşımıza çıkan çöl ne Peru'nun Kızı bölgesindeki soğuk çöle ne de Uyuni'deki tuz çölüne benziyordu. Bu çöl kurakçıl otlarıyla, lamaların vahşi bir türü olan guanakolarla ve rüzgarın aşındırması sonucu şekillenmiş kayalarıyla bildiğimiz ve kafalarımızın içerisindeki çöl imgesine daha çok benziyordu. Yer yer karşımıza çıkan kanyonlar ise bir zamanlar burada akmakta olan akarsuların işaretleri olarak kalmışlardı bu kurak coğrafyada.

Bolivya-Arjantin sınırına doğru giderken bindiğimiz otobüste Bolivyalı köylülerle yol alırken toprak yoldan havalanan toz otobüsün içine doluyordu. Zaman zaman bu toz o

kadar artıyor ki nefes almak bile güçleşiyordu. Toz toprağın içerisinde ilerliyorduk ama bundan şikâyetçi falan değildim ve o an orada olmanın tadını çıkartıyordum. Bunun nesinin tadını çıkartıyorsun diye düşünebilirsiniz ama biz Güney Amerika'ya turistik gezi yapmaya gelmemiştik, biz buraya bu coğrafyayı olduğu gibi görmeye ve yaşamaya gelmiştik.

Bolivya'dan **Arjantin**'e geçerken sınırda ciddi bir arama yapıldığına tanık olduk. Arjantinli yetkililer sınırdan geçenlerin çantalarını didik didik arıyordular. Sıra bize geldiğinde görevli polisler turist olduğumuzu görünce bizim çantalarımızı çok fazla kurcalamadılar. O an için çok da fazla anlam veremediğimiz bu aramanın nedenini daha sonra anlayacaktık.

Bolivya'dan Arjantin'e geçmemizle birlikte herşey öylesine değişmeye başlıyordu ki insanın inanası gelmiyordu. Sınırın Bolivya tarafında bizi uğurlayan toprak yolun yerine Arjantin tarafında asfalt bir yol bizi karşıladı. O eski külüstür otobüsün yerine ise, modern bir otobüs. Anlayacağınız herşey siyahla beyaz kadar farklıydı bu iki ülke arasında.

Değişen şeyler sadece yol ve otobüs değildi, arazi koşulları da çok farklıydı Arjantin'le Bolivya arasında. Bolivya'da geride bıraktığımız dağların yerini Arjantin'de geniş yeşil düzlükler almıştı.

Otobüsle Arjantin'deki ilk durağımız olan **Salta**'ya doğru yol alırken jandarmalar otobüsümüzü durdurarak bir arama daha yaptılar. Jandarmaların tam olarak nasıl bir uygulama yaptıklarını bilmiyorduk ama bu aramaları neden yaptıklarını anlamıştık. Arjantin'le Bolivya arasında ciddi bir bavul ticareti yapılıyordu ve anladığımız kadarıyla da bu yasaktı. Arjantinliler fiyatların daha ucuz olduğu Bolivya'dan aldıkları malları satmak için kendi ülkelerine götürüyorlardı. Biz gene ciddi bir aramaya maruz kalmadan aramanın bitmesini bekledik. Her coğrafyanın kendine göre zorlukları vardı ve bu coğrafyadaki insanların yapmakta oldukları bavul ticareti de bu sıkıntı verici bekleme süresini yaşamamıza neden oldu.

Salta şehriyle birlikte tekrar modern dünyaya dönmüştük. Salta'da gruptan ayrılıp şehrin sokaklarını turlarken ki, bir şehri tanımanın en iyi yolu o şehrin sokaklarından geçerek olduğunu ve oldukça düzenli bir şehirde olduğumu gördüm. Salta sokaklarında gezerken ufuktaki And Dağlarının doğusunda kalan bu şehirde Akdeniz iklimine özgü turuncu ağaçlarını görmek kafamda ilk etapta soru işaretleri oluştursa da bunun cevabının Andlardan gelen ve fön etkisi yapan rüzgârlar olduğunu anlamak pek fazla zamanımı almamıştı.

Yüzölçüm olarak çok büyük olan Arjantin'de otobüs yolculuğumuzun da süresi uzamaya başlamıştı. Salta'dan **Buenos Aires**'e ulaşmak için yirmi saat yol almıştık ve Buenos Aires'ten sonraki yol durumu da bundan farklı olmayacaktı. Arjantin'in uçsuz bucaksız gibi görünen pampalarında saatlerce yol alırken hem bu ülkenin büyüklüğünü hem de hayvancılığın neden geliştiğini daha iyi anlıyorduk.

Parana ve Uruguay nehirlerinin birleşmesiyle oluşan Dünya'nın en geniş nehri hüviyetine sahip **Rio de la Plata**

kenarında kurulmuş olan Buenos Aires'e ulaştığımızda şehrin ne denli modern bir görünüme sahip olduğunu gördük. Arjantin'le birlikte Peru ve Bolivya'da görmeye alıştığımız yerli sayısı azalmış onların yerini daha Avrupalı bir nüfus almıştı. Peru ve Bolivya'dan çok farklı bir dünyadaydık artık.

Buenos Aires'te cadde ve sokaklar oldukça nizami bir yapıya sahip. Binaların görünüşündeki mimari zarafette bu düzenli şehirleşme yapısıyla birleşerek görsel bir şehir şöleni sunuyordu insana. Şehrin sokaklarında geziyor ve modernizmle bir bütün oluşturmuş bu mimari zarafetin tadını çıkartmaya çalışıyorduk. Buenos Aires'in önemli sembollerinden birisi olan Obelisco anıtının da bulunduğu Av. 9 de Julio Caddesine geldiğimizde trafik lambalarından karşıdan karşıya geçerken bir kerede geçmenin mümkün olmadığını gördük. 16 şeridiyle Dünya'daki diğer caddelere meydan okuyordu. Dünya'nın en geniş caddesi olma hüviyetine sahip olan Av 9 de Julio.

İlk gecemizde bir tiyatro salonunda tango dinledikten sonra yemek yemek için geç denilebilecek bir saatte restorana giderek Arjantin'in meşhur bifteğinin tadına baktık. Bu saatte yemek bir istisnadır herhalde diye düşünüyordum ki, ertesi akşamda oldukça geç bir vakitte akşam yemeği yemeye gittik. Tıka basa dolu restoran bunun pek de istisna olmadığını gösteriyordu. Bu şehirde insanlar geç vakitte yemek yiyorlardı, bunu anlamıştım da yedikleri ağır yemekleri nasıl hazmettiklerini o an anlayamamıştım. Restorandan çıktıktan sonra kaldığımız otelin aksi istikametine doğru yürümeye başladık. Bir süre yürüdükten sonra geldiğimiz küçük meydanda çalan tango müziği eşliğinde dans eden insanlar geç vakitte yenilen yemeklerin nasıl hazmedildiğini gösteriyordu. Gecenin onbirinde yaşlı genç her yaştan insan tango yapıyordu.

Gösterişli binaları, geniş caddeleri, lüks mağaza ve restoranlarıyla Buenos Aires farklılığını ortaya koyuyordu. Her yönüyle yaşayan bir şehirdi Buenos Aires. Bir yanda tiyatroların önünde kuyruğa girmiş insanlar, bir yanda sokaklarda müzik eşliğinde tango yapanlar ve farklı müzikler icra eden müzisyenler. Bu gördüklerimizin o kadar olağandı ki bu insanlar için bu bile Buenos Aires'i Dünya'daki benzeri büyük şehirlerden ayrı bir yere koyuyordu. Dünya'nın en büyük şehirlerinden birisi olan Buenos Aires tüm modern görünümüne karşın kendine has kültürel dokusuyla ben farklıyım diye haykırıyordu adeta.

Buenos Aires'e gelip de **La Boca**'ya gitmemek olmazdı. Farklı renklere boyanmış teneke evleriyle, Arjantin'e has eşyalar satan küçük dükkânlarıyla tam bir turistik merkez halini almış La Boca'da öğle yemeği yerken müzik eşliğinde tango yapan çifti seyretmek Arjantin'de olmanın farklılığını yaşıtıyordu bizlere tekrar. La Boca'nın renkli teneke evlerinin önünde bana nereli olduğumu soran Arjantinli bir genç Türk olduğumu öğrenince Türkleri çok sevdiğini söyleyip elimi sıktı ve benimle muhabbete başladı. Dünya'nın öbür ucunda böyle bir şey yaşamak gerçekten hoşuma gitmişti.

Buenos Aires'ten **İguazu**'ya giderken boy göstermeye başlayan tropikal ağaçlar iklimin değiştiğinin en güzel göstergesiydi. İguazu'ya yirmi saat süren bir yolculuk sonrası ulaştık. İguazu'ya ulaştığımız gün güneşi Arjantin, Brezilya ve Paraguay sınırlarını oluşturan Parana ve İguazu nehirlerinin birleştiği noktada batırarak **İguazu Şelalesini** göreceğimiz ertesi günü beklemeye başladık. O gün orada gördüğümüz nehrin rengi debinin fazlalığının göstergesiydi. Bu da bizi İguazu Şelalesinde gerçekten büyük bir coşkunun beklediğinin habercisiydi.

İguazu Milli Parkı'nda "Şeytan Boğazı" olarak adlandırılan yere doğru yaklaşırken bir yandan İguazu Nehri'nin genişliği karşısında bir yandan da uzaktan kulağımıza gelen uğultu karşısında şaşırmadan edemiyorduk. Şeytan Boğazına yaklaşırken bizi ne denli büyük bir şeyin beklediğini uzaklardan kulağımıza doğru gelen uğultudan tahmin etmeye çalışıyorduk. Oraya ulaştığımızda ise gerçekten oraya neden "Şeytan Boğazı" dediklerini, insan daha iyi anlıyordu. Şeytan Boğazı'nda suyun gücünü görerek bu gücü her anınızda adeta hissederek bir yandan dehşete kapılıyor diğer yandan müthiş bir heyecan duyuyorsunuz. Doğrusunu söylemek gerekirse İguazu Şelalesi'nin heybetini gördükten sonra hangi şelaleyi görmek bana heyecan verir bilemiyorum.

Günümüzü İguazu Milli Parkını dolaşarak ve fotoğraf çekererek geçirdik. Şelalenin güzelliğinin yanı sıra Milli Park içerisindeki doğal yaşam da ilgi çekiciydi. Özellikle coatı isimli daha önce hiç görmediğim hayvan hassas koku alma duygusuyla oldukça dikkat çekiciydi doğrusu. Çantalarımızdaki sandviçleri yemek için mola verdiğimiz alan çok kısa bir süre sonra coatilerin baskınına uğramıştı. İlk başta yaşadığımız şaşkınlık yerini kısa bir süre sonra neşeye bırakıyor ve Arjantin'deki bu son durağımızın tadını çıkarmaya devam ediyorduk.

Arjantin'den **Brezilya**'ya geçip **Rio de Janeiro**'ya doğru yol alırken de saatler geçiyordu. Yaklaşık yirmi dört saat süren yol boyunca yeşilin çok farklı tonlarını görmek mümkündü Brezilya'da. Otobüs Brezilya'da yol alırken yollarda gördüğüm bana yetmişli yılları hatırlatan ve hippie minibüsü olarak adlandırılan Alman malı minibüslerden o kadar çok vardı ki bu ülkede şaşırmadan edemiyordum. Ülkemizde sayıları yok denecek kadar az olan ve özellikle sokak dürmüçülerinin kullandığı bu minibüslerin Brezilya'da bu kadar çok olması ilginçti doğrusu. Peru ve Bolivya'da özellikle Japon otomotiv firmaları ciddi bir pazar oluşturmuşken Brezilya'da Almanların en büyük otomotiv firmalarından birisi hem de Avrupa'da hemen hemen hiç kalmamış bir modelle Brezilya'da ciddi bir pazar oluşturmuştu kendisine.

Brezilya'nın **Atlas Okyanusu** kıyısında yer alan Rio de Janeiro yeşilin maviyle buluştuğu, altın rengi kumsallarının şehri bir dantel gibi süslediği, koylarının ve tepelerinin kendisine has bir görünüm kazandırdığı muhteşem bir doğayla çıkıyordu karşımıza.

Kış aylarını yaşıyor olmasına karşın coğrafi konumu nedeniyle sahip olduğu sıcak iklimi sayesinde insanlar meşhur Copacabana ve İpanama kumsallarında güneşleniyor ve denize giriyorlardı. Önce şehri gezecek sonra bizde kendimizi bu altın renkli kumsallara atarak yaklaşık bir aydır devam eden yolculuğumuzun yorgunluğunu atmaya çalışıyorduk.

Corcovado'ya çıkarken insan seli halini almış bir ziyaretçi kalabalığına rastlayacağımızı bilmeden yola koyulduk. **Rio** denilince şehri temsil eden en önemli sembollerden birisi olan Corcovado'daki kalabalık hareket etmeyi bir hayli güçleştiriyordu. Şehre bir de tepeden bakmak ayrı bir keyif veriyordu insana. Kıyıları süsleyen koyular ve lagün tüm güzelliğiyle uzanıyordu önümüzde. Güneşi orada batırdıktan sonra şehrin üzerinde ortaya çıkan ışık süzmesi ayrı bir seyir güzelliği sunmuştu bizlere. Şehrin ışıkları altın bir gerdanlığa benzerken lagünün etrafını çevreleyen ışık kümesi ise altın bir bileziğe benziyordu.

Şehrin sokaklarında dolaşırken farklı renklerde fayanslarla kaplı basamaklardan oluşan bir sokağa geldiğimizde gördüğümüz Türk bayrağı ve cami motifli fayanslar bizi bir hayli şaşırtıyordu. Bununla da sınırlı değildi bize dair izler. Fatih Sultan Mehmet'in, Hacivat'la Karagözün resimlerinin de bulunduğu fayanslar da bu ilginç sokakta boy gösteriyordu.

Seleron isimli sanatçı Dünya'nın farklı yerlerinden bulunduğu fayanslarla Rua Manuel Carneiro isimli sokağa hayat vermişti ve vermeye devam ediyordu. Bu ilginç çalışma Seleron için bir hayat gayesi halini almıştı.

Rio'daki tüm bu güzelliklerin yanı sıra insanı içten içe rahatsız eden birşeyler vardı bu şehirde. Sokaklarda fotoğraf çekerken uyarılıyorduk, dikkatli olun, diye. Kaldığımız otelin giriş bölümü demir parmaklıklarla kapatılmıştı ve içeri gir-

mek için bir zile basarak içeriden kapının açılmasını bekliyorduk. Resepsiyon görevlileri de güvenlik kamerasından bakarak kapıyı açıyordular. Zenginlerin yaşadığı yerlerde öylesine güvenlik önlemleri vardı ki, insan buna tam olarak bir anlam veremiyordu.

Bir tarafta gösteriş ve güzelliğe dayalı yaşamların hüküm sürdüğü bu şehrin diğer tarafında açlık ve yoksulluk kol geziyordu. Rio'da sokaklarda yatan çok sayıda insan görmek mümkün. Şehrin en zengin yerlerinde bile sizden bozuk para isteyen bir sokak çocuğu görebiliyorsunuz bu şehirde. Dünya üzerinde zenginle fakirin bu denli içiçe olduğu bir yer daha var mıdır? bilemiyorum. Şehrin en zengin bölgelerinin içinde yükselen fakirlerin yaşadığı favelalara girmek tehlikeliydi. Anlayacağınız çok güzel bir şehirdi Rio ama, işin doğrusu bir o kadar da düşündürücü ve tedirgin ediciydi.

Güney Amerika kıtasına gelip de bu kıtanın en büyük şehri olan **Sao Paulo**'yu görmemek olmazdı. İhtişamlı binalarla, gökdelenleriyle ve insan seliyle taşan geniş caddeleriyle Sao Paulo şehri büyüklüğünü adeta haykırıyordu.

Her güzel şeyin bir sonu vardır. Bizim de Güney Amerika Kıtasında yaklaşık bir aydır devam eden yolculuğumuzun sonu gelip çatmıştı. Bir kıtayı batıdan doğuya geçmiş, dağları ve çölleri aşmış, sayısız coğrafi güzelliği gözlemlemiş, bu coğrafyayla harmanlanmış farklı yaşamlara ve kültürlere tanıklık edip, büyük ve küçük çok sayıda kenti görmüştük. Sao Paulo'dan Madrid aktarmalı olarak İstanbul'a uçarken bünyemizdeki yorgunluk kendisini hissettirse de böylesine güzel ve farklı bir yolculuğu yaşadığımız için hepimiz tarifi güç bir mutluluk yaşıyor ve yeni maceralar yaşamak için geleceğe doğru göz kırpyorduk, 2009 Ağustosunun ortalarında...

Güney Amerika Overland'ına katılan ekip Machu Picchu'da